

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра міжнародних економічних відносин

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
д.е.н., проф. Козак Ю.Г.
“___” _____ 201_ р.

Дипломна робота

на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності
8.03050301 «Міжнародна економіка»

за темою

**«Стан та перспективи розвитку міжнародної транспортної
інфраструктури регіону в умовах європейських інтеграційних процесів
(на прикладі Одеської області)»**

Виконав: студент 6 курсу, 63 групи
факультету міжнародної економіки
Спеціальності 8.03050301
«Міжнародна економіка»
Реков Д.О.
Науковий керівник
к.е.н., доцент Уханова І.О.

ЗМІСТ

	Стор.
ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТРАНСПОРТНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ РЕГІОНУ	
1.1. Сутність та основні характеристики міжнародної транспортної інфраструктури регіону	5
1.2. Чинники розвитку транспортної інфраструктури регіону в умовах інтеграційних процесів	12
1.3. Методичні підходи до оцінки транспортної інфраструктури регіону	17
Висновки до розділу 1	22
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ МІЖНАРОДНОЇ ТРАНСПОРТНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ОДЕСЬКОГО РЕГІОНУ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ	
2.1. Багатомірний аналіз транспортної інфраструктури регіону за видами транспорту	24
2.2. Чинники включення Одеського регіону до європейських транспортних коридорів	47
2.3. Класифікація міжнародної транспортної інфраструктури Одеського регіону за рівнем економічного розвитку	53
Висновки до розділу 2	59
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ТРАНСПОРТНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ОДЕСЬКОГО РЕГІОНУ В СИСТЕМІ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ	
3.1. Організаційні заходи підвищення ступеню інтеграції міжнародної транспортної інфраструктури Одеського регіону до транспортної системи країн ЄС	61
3.2. Імплементация досвіду країн ЄС для удосконалення транспортно-логістичної мережі Одеського регіону	70
Висновки до розділу 3	78
ВИСНОВКИ	80
Список використаних джерел	83

ВСТУП

Стійке функціонування економіки регіону безпосереднім чином пов'язано з раціональним розвитком транспортної інфраструктури, яка впливає на його інвестиційну привабливість, ефективність виробництва і якість життя населення території, займає одне з пріоритетних місць серед основних чинників, що визначають ефективне функціонування регіональної економіки. Сьогодні транспортна інфраструктура більшості України характеризується диспропорціями і нерівномірністю, відсутністю ринкового механізму функціонування та управління, що стало стримуючим фактором розвитку економіки. Актуальність теми зростає через обрання країною європейського шляху розвитку, адже постають проблеми інтеграції міжнародної транспортної інфраструктури регіонів України до європейської транспортної системи, що зумовило вибір теми роботи, постановку цілей і завдань.

Проблема мивдосконалення та розвитку транспортної інфраструктури відображені у наукових працях українських та зарубіжних вчених-економістів, серед яких Гольська Ю.Н., Руднева Л.Н., Кудрявцев А.М., Антонішина Н.І., Руденко В.М., Лошкарева Н.П., Ковбатиюк М.В., Масенко Т.Є. та інші. Однак досі актуальною є проблема інтеграції транспортної інфраструктури Одеського регіону до транспортної системи країн ЄС.

Метою роботи є дослідження стану та перспектив розвитку міжнародної транспортної інфраструктури Одеського регіону в умовах європейських інтеграційних процесів.

Відповідно до поставленої мети було виокремлено наступні *завдання*:

- визначити поняття міжнародної регіональної транспортної інфраструктури;
- визначити методичні підходи щодо оцінки міжнародної транспортної інфраструктури регіону;
- проаналізувати стан та динаміку показників ефективності роботи міжнародного транспорту Одеської області;

- визначити інтегральну характеристику міжнародної регіональної транспортної інфраструктури Одеської області та характер її впливу на соціально-економічні показники регіону;

- розробити організаційні заходи щодо підвищення ступеню інтеграції міжнародної транспортної інфраструктури Одеського регіону до транспортної системи країн ЄС;

- визначити можливі напрямки розвитку міжнародної регіональної транспортної інфраструктури Одеської області у розрізі побудови транспортно-логістичної мережі.

Об'єкт дослідження – міжнародна транспортна інфраструктура Одеської області.

Предмет дослідження – теоретичні основи та організаційно-економічні рішення щодо підвищення ступеню міжнародної інтеграції транспортної інфраструктури Одеського регіону з транспортною системою країн ЄС.

Методологічну основу дипломної роботи складають теоретичні положення економічної науки, наукові праці вітчизняних та закордонних вчених, присвячені проблемам функціонування міжнародної регіональної транспортної інфраструктури. При написанні роботи використано загальнонаукові та спеціальні методи: узагальнення та синтезу, порівняльного, статистичного та економічного аналізу, графічні методи, методи прогнозування та кореляційно-регресійний аналіз. Робота здійснена з використанням офісного пакету MS Office - Microsoft Excel.

Інформаційна база дослідження. При написанні дипломної роботи використовувалися закони та інші нормативно-правові документи, монографічна та наукова література, Інтернет-джерела, статистична інформація Державної служби статистики України та Міністерства економіки.

За результатами роботи опубліковано тези доповідей у конференціях загальним обсягом 0,8 д.а.

ВИСНОВКИ

Транспортна система регіону - важлива складова ринкової інфраструктури, саме вона створює необхідні умови для формування міжнародного, національного та місцевих ринків.

В нашій роботі ми розглядаємо транспортну інфраструктуру регіону з точки зору інвестиційної привабливості - тобто як певний вид регіонального інфраструктурного капіталу який здатний приносити вигоди регіону не тільки економічної, а й соціокультурного властивості, що обумовлює синергетичний ефект від його розвитку і реалізації.

В свою чергу під міжнародною транспортною інфраструктурою регіону ми розуміємо частину регіональної транспортної інфраструктури яка використовується у міжнародних перевезеннях вантажів та пасажирів.

Середдосліджених класифікацій міжнародної транспортної інфраструктури для подальшого аналізу ми обрали класифікацію міжнародного транспорту ЄЕК ООН[24], тобто класифікацію за видами транспорту, тобто міжнародний транспорт та транспортну інфраструктуру регіону ми досліджуємо саме за: автомобільним, залізничним, водним(морським та річковим), авіаційним та трубопровідним видами.

Основним чинником міжнародної економічної інтеграції регіону є насамперед наявність перспективних міжнародних транспортних коридорів, в нашому випадку розглядаючи євроінтеграційні можливості Одеського регіону ми приділяємо особливу увагу Гельсінським міжнародним транспортним коридорам.

Сьома та дев'ята гілка панєвропейського транспортного коридору проходить територією Одеського регіону що додає актуальності темі нашого дослідження.

В другому Розділі дослідивши транспортну інфраструктуру Одеського регіону у порівнянні із середніми показниками по сукупності усіх регіонів України за методикою із першого розділу, ми можемо зробити висновок що

загалом транспортну інфраструктуру Одеської області у порівнянні із усіма регіонами України можна класифікувати до другої групи регіонів – регіонів із розвинутою міжнародною транспортною інфраструктурою.

За географічною структурою експорту та імпорту міжнародних транспортних послуг доля країн ЄС у експорті транспортних послуг за результатами 2015 року складає 30%, в той час як в імпорті транспортних послуг Одеської області доля країн ЄС перевищує 40%.

Проте за всіма показниками що досліджувалися Одеська область або незначно випереджає або наближена до середньо українських що не говорить про випереджаючі темпи інтеграції транспортної інфраструктури Одеського регіону до транспортної системи країн ЄС незважаючи на її прикордонне положення.

За результатами математичного моделювання доведена наявність досить сильного кореляційного зв'язку між показниками роботи транспорту соціально-економічними показниками регіону. Визначен поліноміальний характер динаміки показника основного показника економічного розвитку регіону - Валового регіонального продукту, який в подальшому виступив регресантом при побудові регресійної моделі.

В результаті була отримана регресійна модель із високою ступеню значущості (близько 80%), яка ще раз довела високу залежність економічного розвитку регіону із міжнародними перевезеннями та торгівлею.

В третьому Розділі узагальнюючи закордонний досвід країн ЄС, по плануванню логістичних центрів, можна сформулювати основні організаційні рекомендації на шляху створення логістичних об'єктів.

У разі відсутності активності з боку України та невживання активних заходів для формування відповідної інфраструктури по обслуговуванню та забезпеченню транзиту, створення логістичних парків та спеціальних митних зон для складування, перевантажування й експортної переробки транзитних товарів, наша держава ризикує втратити значну долю потенційних прибутків

від розгортання нових проектів та зростання масштабів транзиту українською територією.

В Одеському регіоні найбільш доречною формою модернізації транспортної системи ми вважаємо Німецьку модель побудови транспортно-логістичних мереж.

На сьогоднішній день основними перспективними центрами розвитку міжнародної транспортної інфраструктури є надпотужні морські порти Одеського узбережжя (насамперед Одеський, Чорноморський та Южненський Морські торгові порти).

В останні десятиліття саме в цих транспортних вузлах реалізуються великі інфраструктурні проекти (такі як будівництво «Сухого Порту» в Одеському порту, глибоководні проекти в порту Южному та будівництво LPG-терміналу в Чорноморському порту) які в перспективі дадуть змогу значно розширити роль інфраструктури Одеського регіону у міжнародній торгівлі усього Чорноморського регіону.

Запропонована німецька модель побудови транспортно-логістичних яка базується на державній підтримці може дати змогу значне пришвидшити реалізацію великі інфраструктурні проекти Одещини, створити додаткові робочі місця, та пришвидшити інтеграцію транспортної інфраструктури Одеського регіону до транспортної системи країн ЄС.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про трубопровідний транспорт» від 15.05.1996 № 192/96-ВР (Редакція станом на 28.12.2015), Київ 1996р.
2. Закон України «Про морські порти України», Київ, 2012.
3. Закон України «Про Транспорт» від 10.11.1994 № 232/94-ВР (Редакція станом на 28.12.2015)
4. «Державна цільова економічна програми розвитку автомобільних доріг загального користування на 2013-2018 роки» Кабінет Міністрів України, Київ, 2013р.
5. «Державна цільова програма реформування залізничного транспорту на 2010-2019 роки» Кабінет Міністрів України, Київ, 2010р.
6. «Програма створення та функціонування національної мережі міжнародних транспортних коридорів в Україні» Кабінет Міністрів України від 20 березня 1998 р.
7. «Стратегічний план розвитку авіаційного транспорту на період до 2020 року» Кабінет Міністрів України, Київ, 2015р.
8. Стратегія розвитку морських портів України до 2038 року» Кабінет Міністрів України», Київ, 2013р.
9. «Транспортна стратегія України на період до 2020 року», Кабінет Міністрів України Київ, 2010р.
10. «Про затвердження Програми створення та функціонування національної мережі міжнародних транспортних коридорів в Україні» Кабінет Міністрів України Постанова №346 від 20 березня 1998 р.
11. «Про затвердження державної цільової економічної програми розвитку автомобільних доріг загального користування на 2013-2018 роки» Кабінет Міністрів України постанова від 11 липня 2013р. №696, Київ, 2013р.
12. «Про затвердження державної цільової економічної програми реформування залізничного транспорту на 2010-2019 роки» Кабінет Міністрів України постанова від 16 грудня 2009р. №1390, Київ, 2009р.

13. «Про затвердження транспортної стратегії України на період до 2020 року»Розпорядження Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 2010 року № 2174-р
14. «Про затвердження стратегії розвитку морських портів України до 2038 року»Розпорядження Кабінету Міністрів України від 11 липня 2013р. №548, Київ, 2009р.
15. «Про затвердження стратегічного плану розвитку авіаційного транспорту на період до 2020 року»Наказ Міністерства інфраструктури України 21 грудня 2015 року № 546, Київ, 2015р.
16. «Стратегія економічного та соціального розвитку Одеського регіону до 2020 року»Державна цільова програма Одеської Обласної Державної Адміністрації, Одеса, 2011р.
17. «Проект Стратегії економічного та соціально розвитку Одеської області до 2020 року»Одеська обласна державна адміністрація, Одеса, 2010р.
18. «Про затвердження стратегії економічного та соціального розвитку Одеського регіону до 2020 року»Рішення Одеської обласної ради від 28 жовтня 2011 року №272-VI Про затвердження, Одеса, 2011.
19. «Показники експорту та імпорту послуг Одеської області за січень-червень 2016 року»Головне управління статистики в Одеській області, Одеса 2016р.
20. «Показники експорту та імпорту транспортних послуг» Головне управління статистики в Одеській області Експрес випуск 2010-2015 років, Одеса 2011-2016рр.
21. «Підсумки роботи транспорту»Головне управління статистики в Одеській області Експрес випуски 2010-2015 років, Одеса 2011-2016рр.
22. «Стратегічні напрями розвитку транспортної галузі України у післякризовий період»Національний інститут стратегічних досліджень – 2014, Аналітична записка[Електроний ресурс].

Режим доступу до ресурсу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1078/>

23. «Щодо перспективних напрямів співробітництва України з країнами ЄС у реалізації потенціалу транспортної системи України» Національний інститут стратегічних досліджень, аналітична записка, Київ, 2011.
24. «Класифікатор видів транспорту ЄЕК ООН», Женева 1981р.
25. «Конвенція про режим судноплавства на Дунаї». Міжнародний документ. Протокол від 18.08.1948. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_175.
26. «Інтеграція європейських внутрішніх транспортних ринків» Європейської конференції міністрів транспорту, 2013р.
27. Антонішина Н.І. «Інтеграційні процеси транспортної системи України в ЄС», м.Київ, 2013.
28. Гіляровський Л.Т. Економічний аналіз / Гіляровський Л.Т. Юніти-Дана, 2011. - 415 с.
29. Гольська Ю.Н. Оцінка впливу транспортної інфраструктури на соціально-економічний розвиток регіону: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.05 – Єкатеринбург. - 2013.
30. Гринів Л.В. Шляхи підвищення конкурентоспроможності міжнародних транспортних перевезень / Л.В. Гринів, С.М. Синиця // Наука й економіка. - 2010. - № 3 (19). - С.115-121.
31. Девапрія К., «Питання управління фінансування державно-приватного партнерства в організації мережевої інфраструктури промисловості // Міжнародний журнал з управління проектами. 2006. №24.
32. Єлісеєва І.І. Загальна теорія статистики: навч. / І.І. Єлісеєва, М.М. Юзбашев; під ред. І.І. Єлісеєвої. - Изд. 5-е, перераб. і доп. - М.: Фінанси і статистика, 2005. - 656 с.
33. Зосимова Ж.С. Проблеми Та Умови Покращення Зовнішньоекономічної Діяльності Вітчизняних Підприємств / Ж. С. Зосимова. // Економіка. Управління. Інновації.. – 2013. – №2.
34. Качан Э.П. «Регіональна економіка» Невідповідність ширини української колії європейській, м.Тернопіль, 2008р., с. – 800

35. Ковбатюк М.В. Обґрунтування доцільності відновлення роботи на ГСХ «р. Дунай - Чорне море »/ М.В. Ковбатюк, Л.В. Захарченко // Проблеми системного підходу в еконо-міці. - 2012. - №40. - С. 76-82.
36. Лошкарева Н.П. «Глибоководний судновий хід (ГСХ) Дунай - Чорне море», Одеса, 2011р.
37. Масенко Т.Є. Проблеми управління транспортно-логістичними системами України та перспективи розвитку в контексті європейської інтеграції / Т.Є. Масенко, С.Г. Шевченко // Науковий вісник НЛТУУ. - 2007. - № 17.2. - 301-305.
38. Петров Р. А. Транспозиція «acquis» Європейського союзу в правові системи третіх країн. - Київ: Істина, 2011. - 384 с.
39. Руденко В.М. «Математична статистика», Київ, 2012р.
40. Руднева Л.Н., Кудрявцев А.М. «Методика комплексної оцінки ефективності функціонування транспортної інфраструктури регіону» Російське підприємництво. - 2014. - № 8 (254). - С. 109-121.
41. Руднева Л.Н., Кудрявцев А.М. Транспортна інфраструктура регіону: поняття і чинники формування // Російське підприємництво. - 2013. - № 24 (246). - С. 139-144.
Режим доступу: <http://bgscience.ru/lib/8353/>
42. Сандакова Н.Ю. Місце і роль транспортної системи в соціально-економічному розвитку регіону / Н. Ю. Сандакова. // Вісник Східно-Сибірського державного університету технологій і управління. – 2013. – №1. – с.с.95–101.
43. Серебряков Л.Г. Проблеми стратегічного планування транспортної інфраструктури регіону - інноваційний підхід // Наукові праці Північно-Західної академії державної служби. - СПб, 2011. - Т.2.
44. Транспортно-логістичні центри: зарубіжний досвід [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.elc-ua.com/ru/news/60>.
45. Ушаков С.С. Транспортна система світу / під ред. С.С. Ушакова, Л.І. Василевського. - М. : Транспорт, 1971. - 216 с.

46. Черниш Ю.О. Чинники підвищення ефективності організації ЗЕД підприємства/ Ю.О.Черниш, І.А.Шеховцова. //Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут» VIII Міжнародна науково-практична Інтернет-конференція «Спецпроект: аналіз наукових досліджень». – 2013.
47. Чухно А. А. Основи економічної теорії / А. А. Чухно, П. С. Єщенко, Г. Н. Клімко. – Київ: Вища школа, 2001. – 606 с.
48. Шарова С.В. «Економіко-статистичний аналіз ефективності господарської діяльності регіону на початку економічної кризи», Запоріжжя, 2011р.
49. Шеремет А. Д. Управлінський облік / А. Д. Шеремет., 2009. – 428 с. – (4-е вид).
50. Национальный морской рейтинг Украины – 2014, «Порти України», №01(143),Одеса,2015.[Електроний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <http://portsukraine.com/node/3939>
51. Підсумки роботи ГСХ «Дунай - Чорне море» за січень // Укראгроконсалт - 16.02.2011. [Електронний ресурс].
Режим доступу: <http://www.ukragroconsult.com/news/itogi-raboty-gshdunai-2013-chernoe-more-za-yanvar>.
52. УНІАН Транспорт від 12.03.2010 р. № 10 (188), С. 12
53. «ТЕР і загальноєвропейські коридори» Відділ транспорту ЄЕК ООН, 2011 [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <http://www.unece.org/trans/main/ter/Countries/PanEuCorridors.html>.